

IK EN DE WERELD

12 januari 1973

Goedenavond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Ons onderwerp voor heden draagt de titel:

IK EN DE WERELD

U moet eens proberen het u voor te stellen, ook al zal u dit als mens moeilijk vallen, vooral wanneer u wat ouder bent geworden: Er gebeurt het een en ander en bom, daar zit je in de wereld. Natte luiers, hongerkreten de noodzaak geborgenheid te zoeken en rond je een onmetelijke wereld vol van vreemde dingen die je allen moet leren kennen. Dan zijn er de relaties die je dient te ontdekken. In het begin denk je bv. dat de stoelen jou slaan of schoppen, later ontdek je, dat je er zelf tegenaan loopt. Wanneer je wat ouder wordt is het meer een kwestie van de lamp: Je denkt dat anderen je in het zonnetje zetten tot je ontdekt dat je zelf tegen de lamp gelopen bent. En zo gaat het verder.

Wat is het ego, dat ik-je, dat in de wereld komt? Er zijn hiervoor heel wat omschrijvingen, waarvan sommigen zeer filosofisch, anderen weer zeer esoterisch. U zult het mij vergeven dat ik het zo eenvoudig mogelijk tracht te houden: Het Ik dat in de wereld komt, is iets wat zich als een eenheid kent en afzet tegen alle wereld daaromheen. Het bezit bepaalde eigenschappen en zekere achtergronden aan kennis. Waar dit alles vandaan komt? Om het te verklaren kunnen wij spreken over erfelijkheid, over instincten die in de loop van miljoenen jaren zijn gevormd. Maar er zijn toch ook weer zaken die wij niet zo gemakkelijk kunnen verklaren tenzij wij gaan spreken van een vóórbestaan met incarnaties en alles wat erbij te pas kan komen. Maar laat ons dan niet vergeten dat dit de verklaringen zijn, die wij geven. Er is echter zeker een Ik, met zijn eigen voorkeuren, een eigen reactie op de wereld, een eigen lichamelijk temperament en een eigen geestelijke behoefte.

Dit ego wordt geconfronteerd met een systeem van denken dat men werkelijkheid noemt. Is dit systeem zo werkelijk, als het lijkt? Wij kunnen natuurlijk zeggen: alles wat je in de wereld vast kunt pakken, is echt, is werkelijk. Aan de andere kant zeiden reeds de ouden dat het niet alles goud is wat er blinkt. Wij kunnen ons vergissen omtrent de waarde en de eigenschappen van zaken die wij dan toch wezenlijk vast kunnen pakken. Gemeenlijk gaat men echter nog heel wat verder en beweert men: Wat de mens aan samenleving heeft opgebouwd, bestaat toch uit reële waarden. Daar is ons sociaal besef, onze samenleving, onze godsdienst, ons geloof, de zin van ons bestaan. Goed, voor u zijn die dingen misschien echt. Maar zelfs dan: zijn zij wel precies zo als u denkt?

Het 'Ik' wordt geconfronteerd met een zeer grote reeks van problemen. Zeker. Wanneer je jong bent vertelt men je dat er een God bestaat. Dat neem je aan. Misschien weiger je voor jezelf later wel erover na te denken, of die God er wel werkelijk is en hoe, gezien je ervaringen in de wereld, die God dan wel zou zijn. Dan huppel je voort zonder een werkelijk eigen besef, doende en denkende, zoals je dit altijd geleerd is en vind je daarin misschien een zekere vrede. En als je die vrede niet vindt, vraag je je niet af, hoe dit zou kunnen komen, maar bid je eenvoudig en krampachtig: Heer, geef mij geloof. Punt, uit. Maar alles, alles wat wij zien, alles waarover wij denken, interpreteren wij. Door die interpretaties komen wij tot een wereldbeeld, dat echter gemeenlijk niet met de feiten klopt, niet strookt met de werkelijkheid. Het ego botst voortdurend met de werkelijkheid, de werkelijkheid van een wereld, die men niet eens ziet of wil leren kennen.

Het is gemakkelijk genoeg om te zeggen dat er vrede op aarde moet zijn. Wanneer u dit zegt, zo denkt u aan een voor u ideale toestand.

Maar realiseert u zich wel dat de gehele wereld, zoals zij bestaat, alleen in stand gehouden kan worden door het feit dat er voortdurend en overal strijd is? Het blijkt al snel dat je niet voor een werkelijke vrede kunt opteren, maar dat je alleen voor een bepaalde vorm van strijd kunt kiezen. Je kunt bv. stellen: wij willen de strijd tegen onszelf, de strijd, waarin wij onszelf waarmaken zonder anderen aan onszelf te onderwerpen. Je kunt zeggen: wij willen onszelf dwingen te beantwoorden aan onze idealen. Dat doen de meeste mensen echter toch niet, want het is veel gemakkelijker anderen aan je idealen te laten beantwoorden. Dan hoeft je het tenminste zelf niet meer te doen. Dat is een voorbeeld van de moeilijkheden, waar je mee te maken krijgt.

Dan kom je terecht bij wat de mens de wetenschappen noemt. Ik zeg: noemt. Want wat is die wetenschap? Het is een kennis die wij hebben opgedaan en waarvan wij naar wij menen de juistheid door herhaalde proeven kunnen bewijzen. Maar is het wel zeker dat het bewijs van de proeven alleen maar kan gelden voor de thesen die wij daarmee willen bewijzen? In vele gevallen blijft dit zeker vraagwaardig en in de historie zien wij dan ook steeds weer dat een bepaald herhaalbaar experiment opeens voor een geheel andere bewijsvoering evengoed gebruikt kan worden, zodat wij met een geheel andere visie te maken krijgen. Toch zeggen degenen die dit bewijs proberen te leveren dan weer, evenals hun voorgangers: dit is de wetenschap, dit is onze zekerheid. Maar is het wel een zekerheid? Berust de wetenschap van de mens eigenlijk niet meestal op een in brokstukken zijn van zijn wereld, om daarna dan een enkel brokje nader te gaan beschouwen en al het andere bij dit onderzoek maar te vergeten?

Het Ik, dat in de wereld staat, maakt eveneens een keuze. Het zoekt voor zich in de wereld een bevestiging, een soort zekerheid van bestaan misschien ook. Of die zekerheid in een wereldverwerping is gelegen, gaan leven in kloosters bv., dan wel in een afwijzen van de sociale gemeenschap, zoals de beatnick, dan wel het zoekt in een wereldbevestiging, de greep naar de macht, de ambtelijkheid, het behoren tot een bepaalde groep of apparaat, dit alles maakt daarbij naar mijn mening niet zo veel uit. Het Ik zoekt naar zelfbevestiging, het zoekt voor zich iets te vinden, waardoor het zijn innerlijk weten, zijn drijfveren enz. kan aanvaarden en voor zich kan zeggen: Ik heb betekenis.

Op zich is dat natuurlijk allemaal heel mooi. Maar is dat Ik nu werkelijk gebonden aan die materie zonder meer? Wanneer wij uitgaan van het materialistisch denken, is deze stelling ongetwijfeld de juiste. Maar er zijn zoveel dingen die eigenlijk in strijd zijn met dit materialistische denken en die toch ook zo vaak juist blijken te zijn. Laat mij u een eenvoudig voorbeeld geven: Wanneer bij een goed en gewetensvol bedreven horoscopie een gemiddelde aan juistheid wordt behaald, dat kan liggen tot rond 70 à 75 ten honderd, dan is hiermee in feite een juistheidsbewijs gebracht voor de praxis - niet voor de theorie mogelijk - dat in elk wetenschappelijk onderzoek als beslissend aanvaard zou worden. Nu kun je natuurlijk stellen dat de mens niets te maken heeft met al die planeten, dat dit alles kolder is. Dat is dan uw visie. Maar het feit blijft bestaan dat je met berekeningen op grond van die planeten wel degelijk iets werkelijks kunt doen.

Wij kunnen spreken over de mens als een materieel wezen, een soort biologisch mechanisme. Maar dan komen wij opeens tot de conclusie dat wij ook met zuiver psychische impulsen wel degelijk iets kunnen bereiken. Denk eens aan de geestelijke genezers. De een doet het met gebed, de ander met handgewapper, een toverwoord, of wat gemagnetiseerd water. Of die middelen reëel zijn, is maar de vraag. Maar zij bereiken iets. Waarom? Hoe? Ja, roept men dan uit, dat alles is suggestie. Want men stelt maar al te vaak dat alles wat niet materieel is, berusten moet op suggestie. Een veel gehoorde stelling. Volgens mij is het zelfs een van de stellingen die op de meest suggestieve wijze wordt gebracht, juist door degenen die de onzekerheid van iets wat zij niet vast kunnen pakken, willen vermijden.

Maar dit alles is uiteindelijk nog niet zo belangrijk. Wat wel belangrijk is: in elk menselijk leven zijn invloeden te herkennen en treden factoren op die niet behoren tot het complex van materieel aanvaarde waarden.

Je zou kunnen zeggen, dat er heel wat wetenschappen bestaan die niets met de materiële wetenschappen te maken hebben en dan ook door de beoefenaren daarvan veelal verworpen worden, maar gelijktijdig in zich een hanteerbaarheid en zelfs een zekere bewijsbaarheid dragen voor degene die deze niet stoffelijke wetenschappen kan aanvaarden.

Wat ons bij een moeilijk punt brengt. De logische denker zal immers zelf niet geloven en dus concluderen dat dergelijke verschijnselen allen op suggestie berusten. Maar hoe komt het dan dat de mens die in magie gelooft met die magie ook werkelijk iets bereikt? Hoe komt het dat de mens die gelooft in bv. helderziendheid en helderhorendheid, soms dergelijke werkingen ervaart en, wat meer is, daaruit resultaten put die bruikbaar zijn. Dit, zonder verder in te gaan op de mogelijke verklaring voor deze verschijnselen. Hoe komt het dat iemand alleen met voorwerpen werkende in de z.g. psychometrie, iets af kan lezen omtrent mensen die ver weg zijn en waaromtrent redelijk geen kennis zou mogen bestaan? Zeker, psychometrische experimenten lopen vaak mis. Maar gezien de aanwezige mogelijkheden, het peil van de gestelde taken en de resultaten die uiteindelijk toch behaald worden, moeten wij zeggen dat het toch niet alleen maar toeval kan zijn. Er zit heel wat meer aan vast.

Het ik leeft in een wereld die niet zo geheel materieel is, als het op het eerste gezicht lijkt. Het leeft ook in een wereld die niet zo vast en werkelijk is, als men zichzelf en anderen graag zou willen wijsmaken. Men leeft in een wereld waarin paranormale invloeden, ongekende werkingen, een even grote rol spelen als al die dingen die de mensen menen te beheersen. Dan moet je daar als ik-je maar een oplossing vinden. Want u moet een ding niet vergeten: Wanneer je eenmaal in de wereld leeft, heb je als Ik ook de behoefte op die wereld iets te zijn. Het beeld dat je je daarvan maakt, kan mogelijk geheel verkeerd zijn. Maar je wilt iets betekenen. Je wilt iets bereiken, je wilt ergens uitdrukking geven aan je eigen wezen, een soort stempel van belangrijkheid achterlaten op de wereld. Dat is iets wat van binnenuit komt. Het vreemde is dat iedereen dit in de een of andere vorm kent, de misdadiger zo goed als de goede held, de zelfverloochenende zendeling evengoed als de hebzuchtige koopman. Elk van hen kiest iets, wat volgens eigen gevoelens belangrijk is en zoekt daarmee de eigen aanwezigheid in de wereld voelbaar te maken.

Hoe komen deze mensen tot die keuze? Wat brengt het Ik ertoe in de wereld een zekere factor, een zekere waarde, die mogelijk in zich zeer vraagwaardig is, als voor de bevestiging van het Ik het meest belangrijk te zien? Ik kan daar natuurlijk lang over spreken, want hierbij komen zeer vele zaken te pas. Ik zou echter, vereenvoudigend, willen zeggen dat wij in de eerste plaats hierbij te maken hebben met het milieu, waarin wij vertoeven. De last die het milieu op je legt, dus de moeite die het je kost om redelijk in leven te blijven en alles wat je daartoe dient te doen is in eerste instantie wel bepalend voor een dergelijke keuze. Daarnaast is het denken in dit milieu, dus de waardemeter, die door allen gehanteerd wordt, van belang. Ook hiermee wordt het Ik geconfronteerd en het is geneigd die maatstaf als werkelijk en dus voor eigen 'zijn' belangrijk te aanvaarden.

Als derde factor speelt de rede een rol, de wijze waarop je de wereld ziet. Over het algemeen gaat het ik bij een keuze uit van de mogelijkheden die het erkent - punt a. - om dan te werken met de middelen die in eigen omgeving als aanvaardbaar en juist worden gesteld - punt b. je probeert dan daarmee volgens eigen rede en denken iets waar te maken, wat dus voor jou persoonlijk belangrijk is. Hier begint.... ik zou haast zeggen: de martelgang van de kromme Lindert, indien u zich dat boek nog herinnert, ofschoon van Maurik wel verouderd is in deze tijd. Want in hoeveel bochten wring je je niet om toch a.u.b. vast te kunnen houden aan je geloof, aan je belangrijkheid, aan het gevoel van eigen onaantastbaarheid? Kijk nu maar eens naar de vreemde kunsten die de mensen b.v. uithalen bij een kabinetsformatie. Kijk eens naar alles wat Nixon doet. Je kunt dan natuurlijk beweren dat dit alles onredelijk en zelfs onmenselijk is. Maar in feite is het alles juist bijzonder menselijk. Ook hier is sprake van een ego, dat met alle middelen zoekt het beeld, dat het van zichzelf gevormd heeft, ten koste van alles te continueren. Daardoor reageren zovelen: al gaat de wereld eraan ten gronde, wij zullen doorzetten.

Of je daarbij nu de Jong, den Uyl, Nixon, Mao of anders heet maakt, wanneer de reactie gezien wordt, los van de beoordelingen van het ogenblik, niet veel verschil uit. De mens heeft bepaalde noodzaken die hij voor zich niet eens bewust durft aanvaarden en erkennen. Dat is hetgeen je dwingt op je weg, dat is hetgeen wat je stuwt. Maar je kunt het niet altijd en blijvend waarmaken.

Wat dat betreft kunt u zelf zien hoe moeilijk het bv. voor Nixon wordt. Deze man heeft een stemming tegen zichzelf gewekt, zelfs onder eigen volk, dat daarmee niet alleen meer zijn persoon, maar in feite het gehele systeem dat hij vertegenwoordigt, in het geding komen, ook alle punten van juistheid en goedheid die hij wel degelijk mede wil zijn en wil representeren. Dit alles is nu in het geding gekomen. Dat is voor die mens een enorme beproeving. Maar hij moet met de bestaande feiten werken, zover hij dezen niet kan vergeten. Hij moet tot een conclusie komen. Een dergelijke eindconclusie kan verschillende vormen aannemen. Daar is bv. de Hitleriaanse: ik ga ten gronde, laat dus alles met mij ten gronde gaan. Het kan een verlossingsgedachte zijn, een meer Karel de Grote-achtige oplossing: Laat ik mij geheel van de wereld terugtrekken en laat anderen het maar beter doen. De reactie kan evengoed Napoleontisch zijn: Ik zal terugkomen tot ik zeker weet dat ik verslagen ben, om dan het verslagen zijn in waardigheid te dragen.

Ieder kan op zijn wijze reageren. Maar je wordt gedreven. Het Ik is in de wereld zeker niet zo vrij als het wel zou willen zijn. De denkbeelden van je omgeving zijn erg belangrijk voor je. De aanvaarding door je omgeving is erg belangrijk voor je, je gehele emotionele bestaan is daarop gebaseerd, maar ook je geloof. Wanneer je leeft in een christelijke samenleving bv. hoef je zelf geen christen te zijn. Maar dag in dag uit zul je overladen worden met denkbeelden die stammen uit de christelijke moraal. Dan kun je God verwerpen en niet geloven in het werkelijke bestaan van Jezus, maar je blijft ergens wel geloven in de waarden die het christendom je heeft ingelegd. Alles wat je doet, is daarop gebaseerd. Het klinkt mogelijk dwaas wanneer ik dit opmerk, maar wist u dat velen van de zeer rode jongeren van deze tijd in hun strijd voor een andere maatschappij in feite gemotiveerd worden door de mores van hetzelfde christendom, dat de maatschappij die zij verwerpen, heeft opgebouwd? Het ik moet beslissingen nemen in de wereld en het stoot zich daarbij voortdurend aan zijn onmacht, aan zijn onvrijheid. Het moet leren hiermee toch te werken.

U zult begrijpen, dat de zaak er vanuit ons standpunt – en wij hebben de aarde voorlopig wel achter ons – wat anders uit ziet dan voor u. Wij komen tot de conclusie dat het ego in de wereld voortdurend in een conflictsituatie komt en daarin dient te kiezen. Voor zichzelf houdt het zo een soort causaliteit in, een oorzaak en gevolg werking. Wanneer het ego daarin zich voortdurend weer kan hervinden en herkennen, dan kan het zich ook identificeren met een steeds groter deel van de verschijnselen van de wereld, waarin het leeft. Er ontstaat begrip en de ervaring wordt langzaam maar zeker omgezet in wijsheid. In het doorzien van werkelijkheden dus. Mogelijk ben je dan nog niet zo heel ver. Maar een ego dat gaat zien dat de uiterlijke waarden maar heel betrekkelijk zijn en begrijpt dat de eigen reactie belangrijker is dan het beantwoorden aan een bepaalde sjablonen. Het Ik zal in zijn strijd om zichzelf te zijn, in zich voortdurende evoluties doormaken, soms zelfs revoluties die een terugval betekenen naar het verleden.

Er is een verandering. Voor het ego blijkt deze het ontstaan van een mogelijkheid te betekenen om grotere delen van de persoonlijkheidsinhoud – die in het begin reeds aanwezig was – bewust te hanteren. Het is niet zo dat je opeens de beschikking krijgt over de waarden van je onderbewustzijn en alle geestelijke gaven en mogelijkheden. Wanneer het gebeurt, zal het zich zo geleidelijk voltrekken, dat het je haast niet opvalt. Maar langzaam en zeker breidt zich voor de mens het wereldbeeld uit, ofwel hij geraakt steeds meer van de werkelijkheid geïsoleerd. Bij uitbreiding spreken wij van bewustwording: de inhoud van het ego wordt op de duur groter, maar ook het contact van dit ego met de wereld en alle andere waarden, die voor het ik kunnen bestaan, wordt intenser. Het Ik draagt meer bewuste mogelijkheden en krachten in zich, men gaat a.h.w. rationeler en op grotere schaal volgens de eigen persoonlijkheidsinhoud ageren.

Bij isolement zien wij het omgekeerde gebeuren: Het ego wil zichzelf handhaven in wat in feite een illusie is, een schijnwereld, gebaseerd op enkele feiten, waarbij alle andere feitelijkheden eenvoudig buiten beschouwing worden gelaten. Om dit beperken van eigen beleven te kunnen handhaven, moet men steeds meer ontkennen, niet alleen van de verschijnselen van buitenaf, maar zal men ook steeds meer van de impulsen die optreden in het eigen Ik moeten afwijzen. Het resultaat is een bekrompenheid, maar dan niet alleen een bekrompenheid van denken, maar ook van reactie. De mens verstart. Het ego is a.h.w. in een soort diepvriesslaap gedompeld en is schijn dood. Het lichaam maakt vaste bewegingen, die, desnoods met alle z.g. progressiviteit erbij, niet veel meer zijn dan een pas op de plaats. In dit geval zal het Ik dus, wanneer het stoffelijke leven is volbracht, zeer veel weerstanden moeten overwinnen om alleen maar tot zichzelf terug te kunnen keren, om zich alleen maar weer bewust te worden van zichzelf en zijn mogelijkheden.

In het eerste geval echter hebben wij te maken met iemand die openstaat voor het zijn. Er worden dan ook steeds meer invloeden door het Ik aanvaard. Dit kun je misschien als volgt formuleren: Op het ogenblik dat het ego leert zichzelf in een wereld te bewegen, waarbij steeds meer feiten worden aanvaard en steeds minder stellingen worden gebruikt om het Ik een zekerheid tegen de feiten in te verschaffen, zo zal dit Ik over eigenschappen gaan beschikken, over vermogens ook gaan beschikken, die, zowel in uw wereld als in de onze, schijnbaar paranormaal zijn. Ik zeg schijnbaar. Want deze eigenschappen zijn zowel in de stof als daarbuiten in feite normaal. Het is echter, alsof aan atrofie van bepaalde capaciteiten - die bij de mens haast hereditair aanwezig lijkt te zijn - langzaam maar zeker door oefening ongedaan wordt gemaakt. Wanneer een dergelijk ego overgaat, zal het ook bereid zijn elke aanvulling van zijn wereld à priori te aanvaarden. Wat mogelijk als volgt het meest juist te formuleren is: De behoudzuchtige zegt in geval van twijfel: verwerpen. Degene die niet behoudzuchtig is, stelt echter dat in geval van twijfel een onderzoeken noodzakelijk wordt. Degene die een hoger bewustzijn verkrijgt, zal in de geest niet eens meer denken aan onderzoeken. Hij stelt: toets jezelf op de harmonische mogelijkheden, die je hiermee zou kunnen hebben.

Harmonische mogelijkheden is overigens een vervelende uitdrukking, vind ik. Het is in vele gevallen een heerlijke dooddoener en in deze zin wordt de term volgens mij veel te vaak misbruikt. Daarom wil ik haar wat nader omschrijven. Er zijn dingen die ons aanspreken. Daarmee zijn wij harmonisch. Er zijn dingen die wij wel kunnen erkennen, maar die ons verder niet aanspreken. Bij mensen heb je er, waarmee je onmiddellijk voelt: daar kan ik mee praten. Er zijn anderen, waar je wel werkelijk beleefd tegen bent en waarvoor je wel erg je best doet, omdat het zo'n goede mensen zijn, maar waarmee je toch nooit werkelijk contact krijgt. Dat is nu de kwestie van harmonie: ik voel dus, waar het voor mij persoonlijk klikt, waar ik een werkelijk contact en dus ook een reële aanvulling van mijn besef en mijn mogelijkheden kan verkrijgen. Het ik zal dan automatisch daarvoor gaan kiezen. In dat geval geldt dus: Ik verwerp niets, maar ik aanvaard alleen datgene waarmee ik mijzelf kan zijn en waarin ik mijzelf verder kan uitdrukken. Dan komt het Ik vanzelf in een toestand, waarin het zijn wereld dermate complex ervaart, dat het niet anders meer kan doen dan vereenvoudigen.

Het is een vreemde zaak: de mens komt op de wereld en het vermenigvuldigen is hem meegegeven, maar het vereenvoudigen is iets, waar hij over het algemeen heel lang voor moet leren. Vereenvoudigen betekent dit: leren vanuit jezelf en op grond van je eigen harmonische mogelijkheden, van elkaar te scheiden, wat voor het Ik wel en wat voor dit Ik niet belangrijk is. Wanneer je al het onbelangrijke opzij werpt, blijft er een soort skelet over, een basistekening, die zegt: dit is in mijn leven onontbeerlijk en werkelijk. Al het andere is bijkomstig voor mij. Om een voorbeeld te geven van essentiële zaken: Het kan leuk zijn om op een 17de verdieping te wonen in een mooie flat met uitzicht en vijf kamers. Maar belangrijk is, dat men een plaats heeft waar men zich kan terugtrekken, dat er een dak is, dat er muren zijn, dat er een zekere bescherming tegen de wereld buiten te vinden is. Wanneer je het onderscheid tussen essentie en uiterlijkheden gaat beseffen, zul je ook gemakkelijker leren, hoe je je eigen krachten goed kunt gebruiken. Dan in te zien, waar het zin heeft moeite te doen, en waar het zinloos is om je in te spannen, omdat je er uiteindelijk toch niet mee verder komt.

Het Ik komt in de wereld dan nog steeds te staan voor een ontelbare hoeveelheid vragen, vragen bovendien die zeer moeilijk te beantwoorden blijken. Maar inplaats van nu al die vragen te zien als iets wat met alle geweld beantwoord en opgelost dient te worden, leer je een groot deel daarvan terzijde te stellen als bijkomstig en dus voorlopig ook niet van belang. Je redeneert dan: voor mij in dit bestaan is het belangrijk dat ik een antwoord vind op deze voor mij intrinsieke vragen en dan zal dit voornamelijk nog een persoonlijk antwoord moeten zijn.

Dan verlaat het Ik zijn wereld en dit ogenblik breekt voor eenieder aan. Er is nog één ding zekerder dan een aanslag van de belastingen en dat is het feit, dat u zult sterven. U zult ontdekken dat er een voortbestaan is, ook al is dit voor u nog onzekerder dan de vraag, of u werkelijk een remise zult krijgen van de belastingen. Dat er werkelijk een voortbestaan is, weet ik natuurlijk wel zeker, want ik zit erin; het is trouwens een gezellige boel bij ons. Na de dood komt er een ogenblik voor je, dat je antwoord zult moeten geven op de vraag: wat is voor mij eigenlijk werkelijk belangrijk geweest in mijn bestaan op de wereld? Je komt volgens mij dan al snel tot de conclusie: Het werkelijk belangrijke van mijn bestaan in de wereld is voor mij geweest dat ik datgene, wat ik ben, in verband heb leren zien met de kosmos, zoals ik die op dit ogenblik waarneem. Het Ik in de wereld moet leren zijn verbindingen te kennen. Er zijn ontzettend veel mensen die hun gehele leven besteden aan het bestrijden van de zonde bv. Dat is dan ook zonde ... van de tijd. Er zijn ook mensen die hun gehele leven besteden aan het iets gelukkiger zijn en het anderen iets gelukkiger maken. En dat is zeker geen zonde, ook niet van de tijd, al roept misschien de gehele wereld er schande over. Dit is een nuttig gebruik van je tijd in de wereld, want het betekent, dat je harmonie, geluk, iets verder leert uitdrukken.

Dan komt er wel een ogenblik, waarop je zult zeggen: voor mij is er een God. Wat die God is? Ach, maak je daar maar niet al te druk over. Velen beweren er alles van te weten en hoe meer zij beweren ervan te weten, hoe minder zij er van blijken te snappen. Er is ergens een God. Er is voor mij een kracht, die ik beleef. Nu vind ik alle feiten van mijn wereld en mijn leven terug als facetten van die kracht. Maar dat boeit mij niet. Ik vind hierin ieder geval de tijdloosheid, het bestaan, de droom en de z.g. werkelijkheid samengevat in een relatie van het Ik tot iets, wat mij misschien nog het meest juist als het onbekende kan betitelen. Op dat ogenblik heeft het Ik zijn wereld eerst werkelijk veroverd. Op dat ogenblik is de tegenstelling tussen Ik en wereld weggefallen en is in de plaats daarvan een identiciteit ontstaan tussen het Ik en de wereld, zoals het Ik die beleeft.

Dan beleef je jezelf niet meer als iets, wat staat tegenover een wereld, dan sta je niet meer plompverloren in een stoffelijke werkelijkheid, waarvan je geen werkelijk deel kunt zijn, zodat je vlucht in dromen. Maar dan ruis je met de bomen, kabbel je met de golven en storm je over het land met de orkaan misschien, maar je weet wat het is. Je kent de dingen, bent er mee verwant en je eigen bestaan zie je niet meer als een wanhopige strijd om jezelf tegen alles in te handhaven, maar eerder als een normaal opgaan in het andere. De mogelijke uitblussing van de eigen verschijningsvorm in dit andere is dan niet meer belangrijk, omdat je tezamen met 'het andere' betekenis hebt. Ik geloof dat de evolutie van het Ik, zoals deze in de stoffelijke wereld steeds weer voorkomt, in feite de evolutie is van een bezig zijn met jezelf tot een zelf en bewust deel zijn van Al, waarmee je je bezighoudt.

Wanneer ik daarmee zo langzaam maar zeker mijn inleiding ga besluiten, en heb ik u naar ik meen heel wat stof gegeven om na de pauze op te reageren. Wij kunnen natuurlijk zo dadelijk gaan vechten over de vraag, of er nu een god is of niet. Het antwoord daarop luidt dan: niemand kan u dit zeggen buiten de mens, die in zichzelf een zekerheid vindt en deze zekerheid is niet overdraagbaar aan anderen en als zodanig ook niet materieel bewijsbaar. Anderen zouden misschien willen strijden over de vraag of Jezus nu werkelijk op aarde heeft geleefd dan wel niet. Ik kan dan zeggen: wij kunnen dit in de tijd nagaan. Joshua, die later Jezus werd genoemd, heeft werkelijk geleefd. Maar voor u is dit geen bewijs, zoals er ook geen bewijs voor het tegendeel te brengen zou zijn. Belangrijker zou in dit verband ongetwijfeld de vraag zijn, of datgene, wat wij Christus noemen, voor ons een betekenis heeft, een persoonlijke betekenis. Want dan zouden wij daardoor inderdaad verder komen.

Dat geldt trouwens volgens mij voor de gehele wereld: Wanneer je kijkt naar de wereld, ben je vol van ontsteltenis, afkeer door de verschijnselen die je daarin waarneemt. Iets wat ik vaak met u zou kunnen delen. Maar is dat belangrijk? Is die wereld nu werkelijk, zoals u die ziet? Welneen. Zij is altijd toch anders, want u interpreteert te veel. Het lijkt mij belangrijker dat je kunt zeggen: ik heb in die wereld iets gevonden, wat goed is, waartegen ik 'ja' durf te zeggen. Er is iets in die wereld waaraan ik mijzelf a.h.w. durf overleveren. Want dan eerst ben je werkelijk deel van je wereld. Dan zul je uit de vele illusies ook langzamerhand wel de werkelijkheid leren vinden. Het Ik in de wereld, ach, het is het ontwaken van een zaad in de bodem, dat eerst, wanneer het zelf groeit, tot bloei komt en vrucht draagt, misschien iets weet over de betekenis van het leven, waarover het, begraven in de aarde, mogelijk heeft gefilosofeerd.

Na de pauze zal ik graag op uw commentaren ingaan, die u zo mogelijk schriftelijk dient te stellen om verwarring en misverstanden te voorkomen en u de tijd te geven uw vraag zojuist mogelijk te formuleren. Voorlopig echter wens ik u een aangename pauze toe en dank ik u voor uw aandacht.

BEANTWOORDING VRAGEN

Zo vrienden, nogmaals een goedenavond.

Het eerste deel hebben wij in een redelijk tempo af kunnen werken, nu komt het belangrijkste ogenblik, het ogenblik dat u inspraak krijgt. Dit zal mogelijk tot enige uitspraken mijnerzijds voeren je kunt nooit weten, maar wij zullen in ieder geval beginnen met de vragen die schriftelijk zijn binnengekomen.

Vraag: Zijn wij de enige wezens met verstand op deze wereld, of zijn er nog andere 'iks'?
Antwoord: Wanneer u uitgaat van het standpunt dat de mens het enige wezen met verstand is op deze wereld, doet u mij twifelen aan dit verstand en geeft u blijk van de egomanie, de mens eigen, namelijk de mens die voorbijziet aan elke andere verstandelijke prestatie, behalve de zijne. Wanneer wij nagaan, hoeveel wezens er alleen reeds in de u bekende dierenwereld bestaan, die wel degelijk blijken te denken en die zelfs tot het vormen van gebruiken, eigen gemeenschapsvormen kennen en daarbij vaak zelfs zeer complexe wijzen in staat blijken te zijn, die bepaalde samenlevingsvormen van samenwerking kennen, zo moeten wij toch wel erg verwaand zijn, wanneer wij dit alles alleen maar onder instinct zouden willen rangschikken. Wanneer een mens bepaalde gedragswijzen bij zichzelf 'redelijk verstand' noemt, maar bij een dier alleen als instinct wil beschouwen, ben ik van mening, dat hij met al zijn verstand er lelijk in stinkt.

Is dit reeds voldoende?

Reactie: Bij instinct is sprake van een zeker automatisme. Ik geef graag toe dat mijn brein mogelijk ook automatisch werkt, maar ik zie de overeenstemming toch niet helemaal zitten.

Antwoord: Het is toch nogal eenvoudig: Instinct is, zoals u juist stelt, een automatisme, een erfelijk in de cellen vastgelegd mechanisme, dat onder bepaalde omstandigheden een bepaald gedragspatroon onverbrekkelijk voorschrijft. Maar wanneer wij nu bv. nagaan, hoe uw hond of kat onder verschillende omstandigheden reageert, dan zult u, zelfs zo dicht bij huis, toch wel toe moeten geven dat: a. De reacties op bepaalde omstandigheden bij alle dieren niet stereotype te noemen is. b. Dat bij vele handelingen van de dieren van een zeker begrip en overleg sprake blijkt te zijn, terwijl c. blijkt, dat verschillende individuen van eenzelfde soort, desnoods komende uit hetzelfde nest, onder gelijke omstandigheden geheel afwijkend gedrag blijken te tonen, een gedrag, dat wel in overeenstemming is met hun eigen geneigdheden en karakter.

Ik meen dat wij dergelijke reacties niet meer onder de zuiver instinctieve mogen rangschikken.

Is dit voldoende?

Vraag: Ik heb laatst iets gelezen over dolfijnen die een vrouw hadden gered uit zee. Is hier volgens u ook een redelijk denken aan verbonden?

Antwoord: Van de dolfijnen kunnen wij wel degelijk zeggen, dat zij redelijk denken. Hun denken verschilt natuurlijk van dat van de mens, wat ook logisch is, gezien hun achtergrond, de wereld waarin zij leven, de bevoertuiging - het lichaam dus - dat zij hebben. Maar wij moeten ons realiseren dat er een soort dolfijntaal bestaat, waarvan enkele deskundigen reeds nu aannemen dat zij een 'woordenschat' omvat van meer dan 200 afzonderlijke, maar algemeen bruikbare uitdrukkingen. Indien wij verder nagaan, dat dolfijnen, ook zij die elkaar niet eerder ontmoet hadden, in staat zijn dank zij hun uitwisseling van signalen tot gecoördineerde acties over te gaan en als het ware improviserend weten te reageren op de omstandigheden, mag volgens mij wel van verstand gesproken worden.

Ten laatste: Wij weten, dat een dolfijn nieuwsgierigheid kent en betrekkelijk snel en veel kan leren, waaruit blijkt dat het dier een zeer behoorlijke geheugenfunctie kent. Ook hierdoor wordt duidelijk, dat de dolfijn wel degelijk een denkend wezen is. Houden wij er verder rekening mee dat een dolfijn, zelfs in gevangenschap, geen automatische reactie vertoont, maar wel degelijk zijn eigen gevoelens en stemming van het ogenblik steeds mee tot uiting brengt - elke dresseur van dolfijnen kan u dit bevestigen - dan dient men toch wel te stellen dat men te maken heeft met denkende en zelfstandig reagerende individuen, zij het, dat zij van de mens in denken verschillen, zodat het moeilijk zijn zal een werkelijk juiste vergelijking te maken tussen het menselijke en het dolfijnse denken.

Is dit voldoende?

Vraag: Het treft mij, dat zo vaak de persoon van Jezus ter sprake wordt gebracht: Hij heeft geleefd, hij was een groot leraar enz. Was hij nu werkelijk Gods zoon, was hij werkelijk de verlosser, of gaat hij hier als zodanig onder in de dogmatiek?

Antwoord: Tja. Een vriend van mij heeft eens gezegd: Jezus leefde als een groot leraar en werd door Paulus onder geloofsijver begraven. Ik geloof, dat dit wel juist is gezegd. Wij allen zijn kinderen Gods in dien zin, dat al onze levenskracht ons gegeven wordt door iets onbekends, wat wij God noemen. Wanneer wij ons van die kracht en onze relatie met deze kracht bewust worden, zijn wij ook bewust kinderen Gods. Wij mogen aannemen, dat Jezus een innerlijke toestand bereikt had, waardoor zijn visie op leven en wereld een andere was dan die van de gewone mensen.

Wij kunnen aannemen dat Jezus daardoor ook over andere vermogens beschikte dan de doorsnee mens. Maar maakt hem dit nu tot de Enig Geboren Zoon Gods? Het is voor mij moeilijk daarop te reageren, vooral waar ik mij realiseer, hoezeer het christendom vervlochten is, juist in zijn mystiek, met de mythologie van andere systemen. Wij vinden Romeinse zonneverering, Griekse godsopvattingen, Babylonische symbolen, Joodse mystiek en Egyptische denkbeelden en voorstellingen, die allen in het christendom een rol spelen. De oude Ishtar en Isisverering, waarvan tot 300 n.Chr. sporen zijn te vinden in Italië, blijkt te zijn overgedragen op de verering voor de moeder van Jezus. Zelfs de afbeelding van Maria als staande op de wereld en met de voet een slang verpletterende, doet sterk denken aan soortgelijke Isisvoorstellingen. Onder meer is een dergelijke voorstelling in mozaïek, zij het beschadigd, gevonden in Herculaneum.

Ik meen dus wel degelijk dat de christelijke dogmatiek en de christelijke theologie zijn voortgekomen uit de behoefte als enige de waarheid te bezitten, van deze groepering te bewijzen terwijl de werkelijke leringen van Jezus, zijn werkelijke kracht en bedoelingen daarbij langzaam maar zeker zijn ten ondergegaan in rationalisaties.

Ik hoop, dat u mij deze uitspraak niet euvel zult duiden.

Vraag: Het Ik is slechts een uiterst klein gedeelte van de totale menselijke, en waarschijnlijk ook geestelijke entiteit. Dit feit op zich is reeds een onbegrijpelijke zaak. Kunt u het verklaren?

Antwoord: Ik kan proberen u een verklaring te geven door een gelijkenis. U hebt misschien wel eens die enorm grote trucks gezien, dingen die zo 30 of 50 ton kunnen vervoeren? In dit enorme mechanisme met zijn vele automatische functies, zijn grote kracht, zit een betrekkelijk klein wezen, een mens. Deze bestuurt het geheel. Je zou kunnen zeggen, dat de machine niet leeft, tenzij de chauffeur op de bok zit. Op soortgelijke wijze zou je van de mens met al zijn complexiteiten kunnen zeggen, dat hij niet bewust kan reageren, dat zijn mechanisme niet goed functioneert wanneer het Ik er niet in zit. Uit de aard der zaak vereenvoudigt deze vergelijking de zaak nogal; toch moet men van dit punt van benadering uitgaan. Het Ik is het besef van eigen apartheid, waardoor het geheel, waarin dit Ik zich manifesteert, zich als een eenheid kan gedragen t. o. de rest van het zijnde.

Is dit voldoende?

Vraag: Waarom is het voor het ik zo moeilijk de rest van zichzelf te kennen? De chauffeur kan zijn motor kennen en zo kan hij het allemaal gaan bekijken. Maar het Ik kan zijn eigen bewustzijn niet onderzoeken.

Antwoord: Wat heel begrijpelijk is. De chauffeur kan ook niet tijdens de rit even alles gaan bekijken, zelfs indien hij - wat lang niet zeker is - over alle noodzakelijke kennis zou beschikken. Daarnaast dient men niet te vergeten, dat de Ik-voorstelling tijdens het leven op aarde berust op een identificatie van het ego met de vorm, waarin het bestaat. U kunt dus moeilijk een onderscheid maken tussen de zaken die u in feite instinctief doet en datgene, wat het ik bewust selectief doet. Omdat u dit onderscheid niet kunt maken, probeert u uw beeld van het geheel met zijn eigen reacties te integreren met uw voorstelling van het ware Ik. U vergeet daarbij dat het bewustzijn en daarmee ook het vermogen tot bewust erkennen, afwijzen en begeren, bepalend is voor de uiting van het ego.

Ik geloof dat de mens die bereid is te aanvaarden dat een groot deel van hetgeen hij is en doet, bepaald wordt door factoren, waarover hij geen werkelijke zeggenschap heeft, eerder tot een erkenning van zijn ware Ik zal komen. Laat het maar eenvoudig gesteld worden: sommige mensen zou je als merk 'Iglo' kunnen geven; die wandelen door een nudistenkamp heen als door een ijskast. Anderen zou je eerder het merk 'Etna' op moeten drukken: wanneer er op een postzegel bloot te zien is, is de uitbarsting nabij. Vergeef mij deze wijze van stellen. Maar het is beeldend en de ervaring leert, dat juist dergelijke voorbeelden aan plegen te slaan. Nu kunnen wij zeggen dat dit een kwestie van het Ik is. Maar dat is om de doolie dood niet waar. Het is gewoon een kwestie van interne secreties, van verhoudingen, zoals die in het menselijk lichaam bestaan. Daardoor reageert de een nu eenmaal feller dan de ander.

Je kunt dit dus niet zien als een eigenschap van het werkelijke Ik. Wel kun je die lichamelijke eigenschappen bewust mee gaan gebruiken, wanneer je ze erkend hebt. Je kunt gebruik maken van het feit, dat je zeer snel beroerd bent, dan wel erg koel. Daardoor kun je mogelijk op aarde iets waar helpen maken, wat voor jou erg belangrijk is. In dat geval is het ego eerst actief, niet wanneer de instinctieve impulsen het gedrag domineren. Wanneer je dit maar kunt begrijpen, zul je ook een juister beeld krijgen van hetgeen 'ego' werkelijk betekent in de zin waarin wij dit nu bespreken. Er zijn mensen waarvan beweerd wordt dat zij lui zijn. Gaan wij na hoe dit komt, dan blijkt in vele gevallen ook hier sprake te zijn van een bepaald evenwicht van klier-afscheidingsen, van stofwisseling e.d. Anderen zijn juist altijd ijverig in de weer. Maar de ijver blijkt ook alweer voor het grootste deel voort te komen uit de interne secreties. Het lijkt mij in dit verband veelbetekenend, dat men mensen die men niet graag mag, gezien hun wijze van reageren, discreet pleegt te noemen. Indien wij namelijk rekening houden met wat bv. een overdadige afscheiding van gal voor het menselijke humeur betekenen kan, zo wordt de uitdrukking niet slechts verklaarbaar, maar valt zij op door een besepte en bedoelde juistheid van formulering.

Indien u het geheel echter op de voorgaande wijze bezie, zult u stellen: er zijn heel wat kwaliteiten en eigenschappen inherent aan het voertuig, het lichaam, zoals de truck in ons voorbeeld een bepaalde draaicirkel heeft, een maximum snelheid, maximum vermogen enz. enz. en de chauffeur daaraan gebonden blijft bij al zijn manoeuvres. Zo ook het Ik met het lichaam en alle eigenschappen daarvan. Het Ik kan van het lichaam eerst werkelijk een juist gebruik maken op het moment dat het beseft, dat het zelf niet met deze eigenschappen identiek is, maar bestaat om daarvan gebruik te maken. Mogelijk is het Ik in verhouding klein, wanneer wij het trachten te meten met stoffelijke maten en gewichten. Maar zodra wij het beschouwen als stuurkracht, als de werkelijk levenbrengende en mogelijkheid gevende energie, blijkt het zo belangrijk te zijn, dat niets zonder dit Ik zinvol kan bestaan.

Is dit voldoende?

Vraag: Vindt er na het overgaan een verschuiving plaats van Ik in de richting van het onderbewuste?

Antwoord: Neen. De chauffeur stapt uit, dat is het enige.

Vraag: Wanneer het Ik nu slaapt, blijft het systeem van het voertuig functioneren. Licht dit aan het Ik, of heeft het lichaam een eigen onderbewust Ik?

Antwoord: Het stoffelijke voertuig kent een aantal impulsen die je welhaast als biochemisch zou kunnen omschrijven, welke de instandhouding van het mechanisme en de daarin bestaande toestand bevorderen. Wat dus niet betekent dat de voor het lichaam beste situatie altijd zo zal worden bevorderd, maar alleen dat de daarin bestaande toestand zoveel mogelijk wordt gehandhaafd. Het ego blijft tijdens slaap, door kracht - de z.g. gouden lijn - met het lichaam verbonden, maar kan zich verder tijdens de slaap vrijelijk bewegen in illusiewerelden of dromen, waarbij compensatie kan worden gevonden voor bepaalde spanningen. Men zou dit de ontspanning van de chauffeur kunnen noemen. Daarnaast kan men uittreden en dus elders zelfs gaan verrichten wat dan uittreding in de geest, het ontvangen van lering, genoemd wordt. In dit geval kun je zeggen dat de chauffeur even is uitgestapt, maar dat hij de motor heeft laten lopen. Ook dan blijft hij met zijn voertuig verbonden door de gouden lijn.

Vraag: Je kunt dus niet zeggen, dat het ego pluriform is, waarbij in de geest hogere vormen van Ik-heid voorkomen?

Antwoord: Wanneer wij dit doen, maken wij van het Ik een soort Japans poppetje: je blijft peuteren, werpt popje na popje opzij en uiteindelijk houd je niets over. Tot deze vergissing komen wij op het ogenblik dat wij denken of stellen dat het Ik identiek is met zijn uiting. Maar het Ik is impuls gevend voor elke uiting. De uiting die voor het Ik op een bepaald moment mogelijk is, maakt, althans vanuit uw menselijk standpunt, de hoogte uit van het niveau, waarop volgens u dit Ik zich dan beweegt.

Vraag: Kunt u nader uiteenzetten op welke wijze kan blijken, dat aan het gedrag van de hedendaagse linkse jongeren het christendom mede ten grondslag ligt?

Antwoord: Indien u dit interessant vindt wil ik dat wel doen. In de eerste plaats: in het christendom wordt de nadruk gelegd op de naaste en in feite op de gemeenschap. Deze nadruk is in het christendom helaas voornamelijk theorie gebleven, behalve bij de eerste experimenten in deze richting te Jeruzalem. Maar wanneer de linkse jongeren denken in de termen communaliteit, waarin men tezamen leeft en eenieder het zijne heeft bij te dragen en het geheel door zijn harmonie zijn bestaan rechtvaardigt, zo is dit in feite een zuiver christelijk ideaal. Velen van de jongeren, die nu zoeken te leven in communes, denken in feite in precies dezelfde termen als de eerste christenen, die hun geloof in de praktijk zochten om te zetten. Het is daarbij opvallend dat hun interpretaties van bv. het marxisme, hetzij leninistisch, maoïstisch of anderszins, mede worden geleid door de christelijke maatschappij, tegen de achtergronden waarin zij zijn opgegroeid.

Ten tweede zien wij de neiging om alles, wat de eigen juistheid betwijfelen durft, aan te vallen en zo nodig te vernietigen. Dat is een neiging om alles wat onjuist is, weg te wieden, die wij bij de christenen ook wel aantreffen.

Zelfs in het huidige charismatische christendom loert de inquisitie nog steeds op de achtergrond. De neiging eigen leer en inzicht zonder meer aan anderen op te leggen, heerst ook in het christendom suprême. Ten hoogste kan men van delen van de rode jeugd zeggen, dat zij dit trachten te bereiken met plasticbommetjes en andere minder verfijnde middelen, terwijl de christelijke gemeenschap een verfijnder, in wezen op afpersing berustend, systeem hanteert. Indien wij ons realiseren hoe bepaalde christelijke groepen tekeergingen, en soms nog gaan, om alles naar hun hand te kunnen zetten, zelfs in Nederland, en daarbij misrepresentatie, persoonlijke aanvallen e.d. niet schuwen, mogen wij in het optreden van deze jongeren wel een sterke invloed van de christelijke maatschappij, waaruit zij voortkomen, herkennen. Zelfs de wijze waarop men anderen door hen te overschreeuwen wil bekeren of tenminste monddood maken doet zeer sterk denken aan de bekeringsmethoden en redeneringsmethoden van de christelijke maatschappij.

Kent u het verhaal nog van Karel de Grote en Widukind? Daar gold voor de overwonnen Saksen: Laat je dopen, of verlies je hoofd. Je mocht dus kiezen tussen twee wijzen om de kop te verliezen. Steeds weer moeten wij constateren dat het christendom, of altans een groot deel daarvan, in zichzelf een zodanige illusie van onfeilbaarheid heeft gewekt, dat vele verkondigers van het geloof in vele gevallen niet meer in staat zijn argumenten - hoe redelijk en duidelijk ook - te horen of te begrijpen, zodra dezen niet meer stroken met hun eigen overtuiging. Deze onredelijkheid heet dan 'vastheid in de leer'. Ik meen dat wij bij vele linkse jongeren mogen spreken van een soortgelijk effect, zodat ik ook op dit punt durf beweren dat de christelijke ontwikkelingen en christelijke achtergronden van de maatschappij hun weerspiegeling vinden bij deze jongeren en een dergelijke eenzijdigheid voor hen niet slechts aanvaardbaar maakt, maar zelfs als verdienstelijk en teken van zuiverheid in de leer doet gelden.

Ik zou nog wel verder kunnen gaan, maar meen dat deze enkele punten reeds voldoende zijn om aan te tonen op welke wijze ik dit zie. Ik hoop niet dat de linkse jongeren daar nu onmiddellijk tegen in het verweer komen, terwijl rechtsgezinden mij bij gaan vallen. Ik moet u namelijk bekennen, dat zowel links als rechts mij niet bepaald sympathiek zijn. Het is immers zo dat links steeds de neiging heeft rechts in de uitoefening van de macht af te lossen. Waarna rechts natuurlijk weer alles zal doen om de macht van links te veroveren. Wat krijgt u dan? Links, rechts, links rechts, wat voert tot militarisme.

Dit was overigens de laatste schriftelijke vraag. Wie volgt?

Vraag: Wanneer de mens door de poort van de dood gaat, verliest hij dan zijn Ik?

Antwoord: Integendeel. Dan wordt hij er zich pas goed van bewust. Ik heb het zelf doorgemaakt en kan het dus wel eenvoudiger zeggen. Mijn persoonlijke reactie volgt eerst, daarna een meer algemene verklaring. Mijn persoonlijke reactie was: Waarom aanvaarden zij mij hier niet, zoals ik ben? Toen keek ik in de spiegel die mij werd voorgehouden en zei: Alle Jezus, ben ik zo? En enige tijd daarna sprak ik tot mijzelf: Wat ben ik toch stom geweest. Meer algemeen: de dood betekent een confrontatie met dat, wat je werkelijk en waarlijk bent. Dit is onvermijdelijk en betekent een afstand doen van vele dierbare illusies, dat kan ik u verzekeren. Men kan dus stellen, dat het Ik zichzelf na de overgang beter beseft voor wat het is. Het ziet in, waar voertuigelijkheden en onontkoombare omstandigheden in het leven bepalend zijn geweest, en waar men zelf, bewust of niet geheel van zichzelf bewust, persoonlijk heeft gekozen en gehandeld. Meestal is het resultaat voor ons een teleurstelling. Want wanneer wij iets kwaads doen, wijten wij dit gemeenlijk aan de omstandigheden, de duivel of anderen. Indien wij echter eens iets goeds tot stand brengen, beschouwen wij dit als onze eigen verdienste. Later ontdekken wij, dat evenvele malen het omgekeerde het geval was.

Is dit voldoende?

Reactie: Je zit toch altijd tegen een bevoertuiging aan te kijken, of je erin bent, of in het hiernamaals.

Antwoord: Volkomen logisch geredeneerd. Toch moet ik u in deze helaas enigszins teleurstellen.

De stoffelijke bevoertuiging is een andere dan de geestelijke. Het geestelijk voertuig is a.h.w. amorf. Het is er, het is onderscheiden van de omgeving, maar niet aan een bepaalde vorm gebonden. Het drukt zich uit in de vormen die het in zichzelf kent en is dus niet afhankelijk van vormbepalende of vormgevende invloeden van buitenaf. Deze toestand blijft bestaan door alle sferen heen. Daarom kunt u toch niet zonder meer en in stoffelijke zin stellen, dat je in de geest ook bevoertuigd bent, daarmee doelende op uiterlijkheden die sterk van het Ik en zijn inhoud afwijken.

Vraag: Wat zie je dan, wanneer je in die spiegel kijkt?

Antwoord: De reactie van de omgeving op mijn Ik, dit in tegenstelling tot de illusie die ik omtrent mijzelf koesterde. Deze beide beelden worden bovendien nog gedomineerd door de werkelijkheid, die ik omtrent mijzelf kende, maar mijzelf niet wilde toegeven. U ziet het volgende over het hoofd: U weet wel degelijk wie en wat u bent, u weet wel degelijk, wat u doet, ook wanneer u dit niet toelaat tot uw menselijk bewustzijn. De verdringingsmogelijkheid echter die in de materie in zo grote mate aanwezig is, blijkt na de overgang niet te bestaan. Daardoor word je in de geest ook steeds weer geconfronteerd met de werkelijkheid, zoals je die kent omtrent jezelf.

Is dit duidelijk genoeg?

Vraag: Ontmoet je, wanneer je overgaat automatisch mensen waarmee je harmonisch bent, of moet je die, zoals in deze wereld, ten dele zoeken, ten dele tegenkomen?

Antwoord: Mogelijk is het een avond voor slechte vergelijkingen van mijn kant. Wanneer je overgaat, zoek je natuurlijk wel een zeker contact. U kent misschien die mensen wel, die de stad ingaan en een kop koffie willen hebben: zij lopen tien zaken voorbij, omdat zij het gevoel hebben: die passen mij niet, maar in de elfde gaan zij binnen. Zo gaat het ons ook. Wij worden a.h.w. aangetrokken door iets wat wij emotioneel herkennen als bij ons behorend. En dat is dan pas het begin, want van daaruit vindt een verdere ontwikkeling plaats. Het is dus niet geheel automatisch, maar vergt wel degelijk ook eigen actie. Je bent echter zodanig ingesteld, dat je toch wel zoekt naar datgene wat bij je past – wat gevoelsmatig en niet beredeneerd gebeurt. Hierdoor leg je de voor jou passende contacten, zodat een voor jou passend geheel ontstaat. Vanuit dit harmonische geheel kun je later dan weer evolueren, je kunt dus andere groepen mee gaan aanvaarden. Maar slechts zelden laat je de groep, waarmee je begonnen bent, geheel los. Zij blijft gemeenlijk een deel van de contacten, die je kent.

Vraag: Komen die contacten middels gedachten tot stand? Ik kan mij niet voorstellen dat je met Franse mensen geen contact zou kunnen hebben, omdat je geen Frans spreekt.

Antwoord: Bij ons heb je inderdaad geen Berlitzschool nodig. Het gedachtencontact omvat in feite uitdrukking van inhoud in primaire beelden. Je denkt in veel omvattende beelden, die door de ander herkend kunnen worden. Elk beeld is a.h.w. een geheel betoog. Taalverschillen spelen geen rol, omdat alle mensen een soortgelijke reeks ervaringen hebben opgedaan. Wel betekent dit, dat degenen die een menselijke ontwikkeling hebben doorgemaakt, tijdens de eerste fase na de dood in de praktijk alleen contact met elkaar kunnen hebben, zodat contact met entiteiten die geen menselijke ontwikkeling hebben doorgemaakt, in deze eerste periode wel heel erg moeilijk is.

Vraag: Heb je contact met allen, waarmee je harmonisch bent, of alleen met degenen waarop je afgestemd bent?

Antwoord: U kijkt naar hetgeen u interesseert. U kunt met alle harmonische krachten contact hebben, maar de eigen aandacht bepaalt, met wie op het ogenblik het contact werkelijk is.

Vraag: Hoe kan men op aarde de illusies, waarin men leeft, onderkennen en eventueel veranderen?

Antwoord: Op het ogenblik, dat je meent dat ieder ander het fout heeft, moet je beginnen je te realiseren dat dit zeker een illusie is. Wanneer je daarmee begint, ontdek je al snel dat anderen soortgelijke illusies koesteren. Door het erkennen van deze illusies bij jezelf en anderen, kom je er toe een achtergrond voor het geheel te gaan zien, die meer werkelijk is.

Deze gebruik je dan meer en meer als maatstaf, ook voor jezelf, zodat je steeds meer illusies kunt afstoten. En voor degenen die een nog eenvoudiger antwoord willen hebben: probeer jezelf zo weinig mogelijk te bedriegen.

Indien er geen vragen en commentaren meer zijn, zal ik nu tot een slotwoord komen.

Ik heb getracht u in dit onderwerp te confronteren met de relatie die bestaat tussen Ik en wereld. Het wonderlijke was, dat bij de vragen de belangstelling toch wel voornamelijk over zorgen omtrent het leven na de dood aangetoond werd. Juist daarover hoeft u zich geen enkele zorgen te maken, want dat krijgt u te zijner tijd vanzelf. Verder trof ik de vraag aan: Hoe moet ik met mijzelf leven, zij het dat deze in vele vormen vermomd was. Wel, juist wat dit laatste betreft, heb ik nog wel enkele opmerkingen.

Begin allereerst jezelf te aanvaarden, zoals je bent en met alle fouten die je hebt. Het lijkt mogelijk weinig idealistisch, het lijkt mogelijk niet erg bewust, en voor velen heeft een dergelijke raad weinig hoog geestelijks. Aan de andere kant: wanneer je jezelf aanvaardt voor wat je werkelijk bent, kom je er eindelijk ook toe, datgene te doen wat je werkelijk kunt doen. Te veel mensen brengen een groot deel van hun leven door in een hopeloze strijd om iets te zijn, wat zij nooit kunnen worden. Het is beter te strijden voor een zo goed mogelijk gebruik maken van wat je bent. Dus maak niet met alle macht en zo goed mogelijk iets waar, wat je mooi vindt, maar begin eerst eens de mogelijkheden te gebruiken en waar te maken, die je in jezelf vindt.

Ik zou zeggen: wanneer u zich druk maakt over het leven na de dood, zo is dit begrijpelijk, omdat het voor u een onbekende wereld is. Toch zou ik als ik u was, niet al te veel zoeken naar details: Wanneer u een Eskimo de Sahara beschrijft, zal hij ja zeggen en menen het te begrijpen. Wanneer hij zich er echter feitelijk bevindt is het toch weer heel anders dan hij dacht. Het verschil tussen uw wereld en de onze is groter dan dat tussen noordpool en Sahara. Hoe kunnen wij dan met alle moeite, verhalen en termen u dan precies duidelijk maken, wat en hoe het is? Het is voor u altijd toch nog een soort droomwereld en eerst, wanneer dit hiernamaals voor u werkelijkheid wordt, zult u weten wat zij voor u werkelijk betekent.

Ik kan u ten hoogste zeggen dat het leven na de dood goed is, maar het zal beter zijn, naarmate je op aarde meer bewust geleefd hebt. Waarbij het er niet om gaat, of je toch vooral geworsteld hebt om een hoger bewustzijn te verkrijgen, maar om de vraag, of je geprobeerd hebt datgene wat je bent en de mogelijkheden die je hebt, zo goed mogelijk te gebruiken.

SLOTWOORD

Ik zou nu mijn betoog graag eindigen met enkele regels van meer impressionistische aard:

Voor sommige mensen is het leven slechts het puilen van achterwerken over de krukken van koffiebars. Voor anderen is het leven het geratel van machinegeweren en het afdwingen van buigingen, die anderen voor hen moeten maken. Toch is dat geen werkelijk leven. Werkelijk leven is een deelhebben aan de werkelijkheid, waardoor je ook beseft deel te hebben aan de dingen.

Leven is het besef dat je in jezelf een wil hebt, dat je iets waar kunt maken.

Leven is het voortdurend overbrengen van hetgeen in je gedachten leeft naar een werkelijkheid, die je proeven kunt.

Het ik, dat leeft, moet zich niet in de uiterlijkheden begraven.
Het moet die uiterlijkheden ten hoogste gebruiken om zichzelf te zijn.

Wie uitgaat van de kracht, die hij is, van het werkelijk kunnen en de werkelijke vermogens die in hem bestaan en daarmee geluk weet te brengen voor zich en voor anderen, die leeft werkelijk.

Want zij die zeggen dat God je op aarde heeft gesteld om te lijden, zodat je later het geluk kunt vinden, zijn steeds weer degenen die het op aarde zelf nog zo slecht niet hebben. Maar zij die beseffen dat het lijden onvermijdelijk kan zijn, en dan gedragen moet worden, komen dichterbij de werkelijkheid.

Te stellen dat geluk op aarde zondig zou zijn, is echter een belediging van een Schepper die de mogelijkheid tot geluk in elk van zijn schepselen heeft gelegd.

Laat ons het geluk vinden in onszelf. Laat ons daaruit een kracht vormen, die wij, zoals wij zijn, uit kunnen dragen, vanuit onszelf, iets van vreugde achterlatend in de wereld rond ons misschien, maar in ieder geval en zeker verenigend met al het Licht dat in ons leeft, dat wij rond ons leren kennen.

Daarmee vrienden, wil ik deze bijeenkomst dan besluiten.

Ik dank u allen voor uw aanwezigheid, voor uw vragen, voor uw aandachtig gehoor.

Goedenavond.

Het bovenstaande werd onverkort weergegeven en uitgesproken op vrijdag 5 januari 1973.